

Szent Anzelm és Szent Tamás istenbizonyítékai

BIZONYÍTHATÓ-E ISTEN LÉTE?

Javasolt feldolgozási idő: 75 perc

1. feladat

Már az ókori filozófusok felvetették, hogy egy mindenható, mindentudó és végtelenül jóságos Isten bizonyára tudott és akart volna egy rossztól mentes világot teremteni. Mivel azonban a világban számos rossz dolgot tapasztalunk, arra kell következtetnünk, hogy Isten nem létezik. Szent Tamás is felveti istenérvei előtt ugyanezt a kérdést. Minden olyan kísérletet, mely megpróbálja összeegyeztetni a tökéletesen jó és mindenható Istent a világban tapasztalható rosszal, theodiceának hívunk.

Írd meg a saját theodiceádat egy kb. egyoldalas fogalmazásban Az én theodiceám címmel!

„Úgy látszik, hogy Isten nem létezik. Mert ha az ellentétek közül az egyik végtelen lenne, teljesen lerontaná a másikat. Ám e néven, Isten, ezt értjük, hogy ti. végtelen jó. Ha tehát Isten létezne, semmi rosszat nem találhatnánk. Találunk azonban rosszat a világon, tehát Isten nem létezik.”

Szent Tamás: *Summa Theologiae*

Az én theodiceám

2. feladat

Olvasd el Szent Tamás Summa Theologiae című művéből azt a részletet, mely a további három „utat” tartalmazza. Foglald össze mindegyiket a saját szavaiddal pár mondatban!

„A másik út a létrehozó okokból való. Az érzéki dolgokban ugyanis a létrehozó okok rendjével találkozunk. De nem találkozunk azzal és nem is lehetséges, hogy valami saját magának a létrehozó oka legyen, mert így előbb lett volna saját magánál, ami képtelenség. Az pedig nem lehetséges, hogy a létrehozó okok sorozatában a végtelenig menjünk, mert az összes rendezett létrehozó okok sorában az első az oka, akár több középső van, akár csak egy. Ám az ok megszűnésével megszűnik az okozat is, tehát ha nem volna első a létrehozó okok között nem volna sem utolsó, sem középső. Ha pedig elmennénk a végtelenbe a létrehozó okokon keresztül, nem lenne első létrehozó ok, ami nyilvánvalóan tévedés. Tehát szükséges valamely első létrehozó okot föltételezni, amit mindenki Istennek nevez.

A harmadik út, amelyet a lehetségesből és a szükségszerűből veszünk, így hangzik: a dolgok között találunk olyanokat, amelyek létezhetnek is meg nem is, mivel némely dolog keletkezik és elpusztul, következésképpen képes létezni is, meg nem létezni is. Lehetetlen azonban, hogy az ilyen dolgok mindig létezzenek, mert ami képes nem létezni, az valamikor valóban nem is volt. Ha tehát minden dolog olyan, hogy képes a nem létezésére, akkor valamikor semmi sem létezett a dolgok közül, de ha ez igaz lenne, akkor most sem létezne semmi, mert ami nem létezik, nem is keletkezhet, csak valami által, ami létezik. Ha tehát semmi sem létezett, lehetetlen volt, hogy valami keletkezzék és ily módon semmi sem léteznék, ami nyilvánvalóan képtelenség. Tehát nem minden létező lehetséges, hanem kell valami szükségszerűnek is lennie a dolgok között. A szükségszerű azonban szükségszerűségének az okát vagy kívülről birtokolja vagy nem. Nem lehetséges azonban, hogy elmenjünk a végtelenig a szükségszerűek között, amelyek szükségszerűségének külső oka van, akárcsak a létrehozó okok esetében, mint azt bebizonyítottuk. Tehát szükséges valamit feltételezni, ami saját maga erejéből szükségszerű és nem mástól birtokolja szükségszerűségét, hanem amely éppen mások szükségszerűségének az oka. Ezt hívja mindenki Istennek.

A negyedik utat a dolgok között található fokozatokból vesszük. A dolgok között tudniillik találunk inkább és kevésbé jót, igazat, nemest és ehhez hasonlót. Ámde az „inkább” és a „kevésbé” azt jelenti, hogy a különféle dolgok különféleképpen közelítenek meg valamit, ami a legtökéletesebb. Így az inkább meleg, amely leginkább megközelíti a legmelegebbet. Van tehát valami, ami a legigazibb, legjobb, legnemesebb és következésképpen a leginkább létező is, amint a *Metafizika 2.* fejezetében olvasható. Ami pedig valamely nemben a legtökéletesebb, az az oka mindennek azon a nemen belül, mint a tűz, amely a legmelegebb, az oka minden melegségnek, mint ugyanabban a könyvben olvasható. Tehát van valami, ami minden létező létének, jóságának és egyéb tökéletességének az oka és ezt nevezzük Istennek.”

Szent Tamás: *Summa Theologiae*

